MALTA

TRIBUNAL GHALL-INVESTIGAZZJONI TAL-INGUSTIZZJI
MALTA

ONOR. IMHALLEF
FARRUGIA SACCO LINO

Seduta tat-3 ta' Dicembru, 2002

Rikors Numru. 996/1997/1

Joe Bondin
vs
Direttur tal-Lottu Pubbliku

It-Tribunal,

RIKORS:
Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta illi r-rikorrent kien impjegat bhala Assistant Administrative Officer fid-Dipartiment tal-Lottu Pubbliku, u bhal diversi impjegati ohra tal-istess Dipartiment qabel is-sena 1987 kien wara l-hin tax-xoghol fuq bazi ta’ roster jagixxi bhala Kontrollur fil-Casino’ ta’ Malta.

Illi x-xoghol ta’ Kontrollur fil-Casino’ kien effettivament beda jaghmlu qabel s-sena 1987, izda bejn is-sena 1987 u s-sena 1996, ir-rikorrent kien gie apertament diskriminat u sofra ingustizzja grossolana, fis-sena li huwa, minghajr ebda raguni valida, kien gie prekluz li jahdem ‘overtime’ bhala Kontrollur fil-Casino’ ta’ Malta u dana b’detriment

finanzjarju ghalih u ghall-familja tieghu. Kuntrarjament ghal dan, shabu thallew ikomplu jahdmu l-overtime fuq bazi normali.

Illi din id-diskriminazzjoni fil-konfront tar-rikorrent taf il-bidu taghha meta effettivament inbidel il-Gvern fis-sena 1987 u r-rikorrent kien gie avvicinat mid-Direttur tal-Lottu Pubbliku, dak iz-zmien is-Sur Edward Gauci Borda, fejn qal lir-rikorrent “Joe, jew ma tmurx aktar taghmel overtime fil-Casino jew inkella kontra qalbi jkolli naccetta li tigi trasferit ghal Dipartiment iehor” u meta r-rikorrent talab ir-ragunijiet li kienu qeghdin jaghtu lok ghal dak it-trattament diskriminatroju fil-konfront tieghu, it-twegiba tad-Direttur kienet li ma setghax jelabora akter minn hekk izda dik id-decizjoni kienet wahda finali.

Illi r-rikorrent kien bi hsiebu jgib biex isostni l-ilment tieghu lix-xhieda indikati li jindika ghar-rigward ta’ kull xhud dawk il-fatti li kien bi hsiebu jgib prova bix-xhieda taghhom.

Ghaldaqstant, ir-rikorrent talab lil dan it-Tribunal li jisma’ u jiddeciedi dwar dan l-ilment skond l-Att VIII ta’ l-1997 dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni tal-Ingustizzji u li jinghata rimedju xieraq konsistenti fi hlas ta’ kumpens f’ammont li jiddeciedi dan it-Tribunal.

Ra l-elenku tax-xhieda tar-rikorrent flimkien mad-dokumenti esebiti.

ECCEZZJONIJIET:
Ra r-risposta tad-Direttur tal-Lottu Pubbliku li eccepixxa:

Illi t-talba tar-rikorrent hija infondata fil-fatt u fid-dritt u ghandha tigi michuda.

Illi effettivament ma saret l-ebda ingustizzja ma’ Joe Bondin u mill-investigazzjonijiet rizultanti lid-Direttur odjern jirrizulta illi l-passi li ttiehdu fil-konfront tar-rikorrenti saru skond l-esigenzi tad-Dipartiment. Kull decizjoni li ttiehdet fir-rigward mid-Direttur tal-Lottu Pubbliku ta’ dak iz-zmien, is-Sur Gauci Borda ttiehdet minhabba ragunijiet li

jirrizultaw li l-istess Direttur u bl-ebda mod ma kien hemm indhil jew ragunijiet ta’ natura politika.

Illi f’kull kaz ir-rikorrenti ma ezawriex il-proceduri lilu permessi taht il-Public Service Commission.

Illi minn dak iz-zmien ma saret ebda talba minn naha ta’ Joe Bondin sabiex jerga’ jibda jahdem “overtime” u kien biss f’Novembru 1996 li huwa rega’ talab li jahdem ‘overtime’ liema talba giet akkolta u implementata.

Ra l-elenku tax-xhieda ta’ l-intimat.

Ra r-risposta ulterjuri tad-Direttur tal-Lottu Pubbliku li eccepixxa:

Illi l-ilment ta’ Joe Bondin jikkoncerna kumpens ghall-overtime li gie mcahhad milli jaghmel u dan ghalhekk jesorbita l-gurisdizzjoni ta’ dana t-Tribunal.
Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema' lix-xhieda bil-gurament.

Sema' l-abili difensuri.

Ikkunsidra

PROVI:
Ir-rikorrentipprezenta affidavit fejn ikkonferma l-fatt imsemmija fir-rikors u semma li bhal diversi mpjegati ohra tal-istess Dipartiment qabel is-sena 1987 kien jahdem l-overtime bhala Kontrollur fil-Casino ta’ Malta. Semma li kienu jahdmu b’roster dan l-overtime. Semma specifikatament li dan ix-xoghol kienu jaghmluh filghaxijiet u kien jinghad bhala “overtime’. Zied li kull min kien eligibbli kellu l-fakulta` illi jaghmel dan ix-xoghol ossia “overtime” bhala kontrollur fil-Casino’ ta’ Malta dan dejjem kif jirrizulta a fol 14 fl-affidavit tar-rikorrent. Semma illi fil-fatt meta fl-1987 kien hemm il-bidla tal-Gvern, il-hamsa li kienu jahdmu bhala kontrolluri fil-Casino’ gew sostitwiti

ma' hamsa ohra maghrufa ghall-kulur politiku taghhom u cioe' Joe Depasquale, Tony Degabriele, Emanuel Mifsud, Mario Grech u Stephen Vella. Semma anke li wara tnehhiet il-freeze fuq l-overtime.

KONKLUZJONIJIET:
Illi dak li ntqal fuq huwa sufficjenti biex it-Tribunal jezamina l-eccezzjoni ulterjuri moghtija mill-intimat illi t-talba tar-rikorrenti tezorbita mill-gurisdizzjoni tat-Tribunal *ratione materiae*.

F'dan l-istadju it-Tribunal jaghmel riferenza ghall-kawza fl-ismijiet Agostino Ebejer vs Mediterranean Oilfield Services Company Limited deciza fl-14 ta' Dicembru, 1999, it-Tribunal qal:

"Illi hu opportun li l-ewwel nett it-Tribunal jezamina jekk hux kompetenti jiehu konjizzjoni tal-ilment tar-rikorrent. Hawn wiehed irid bil-fors jaghmel referenza ghall-artikolu 6 (1) tal-Att VIII tal-1997. Dan jghid:

"6. (l) It-Tribunal ikollu s-setgha li jisma' u jaqta' dwar kull ilment miktub li jsir minn persuna li tallega li tkun garrbet ingustizzja b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab, b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan 1-Att dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:

(a) hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici;

(b) hatriet, prornozzjonijiet jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi;

(c) dhul fl-impieg;
(d) licenzi jew permessi mehticga bi1-ligi;

(e) kull haga ohra li tista' tigi approvata b'rizoluzzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

F’dan l-istadju hu importanti li wiehed jezamina dak li hu mehtieg biex ilment ikun tal-kompetenza tat-Tribunal. Minn ezami ta’ l-art 6 (1) jirrizulta li l-***ewwel rekwisit*** huwa li jrid ikun hemm ilment bil-miktub; dan sar mir-rikorrent.

Sekondarjament ir-rikorrent irid jallega li garrab ingustizzja. Dan ukoll gie allegat mir-rikorrent.

It-tielet element hu li din l-ingustizzja tkun b'konsegwenza ta’ xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita’ jew restrizzjoni li kellha ggarrab. Dan l-element jinsab allegat ukoll fir-rikors in ezami.

Ir-raba’ rekwisit hu li l-imsemmija ingustizzja tkun saret b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan 1-Att.

Il-hames element hu li l-ingustizzja allegata mir-rikorrent tkun dwar wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) imsemmija.

Hawnhekk wiehed bil-fors ikollu jaghmel il-kummenti segwenti. L-Att VIII tal-1997 ghandu hafna partijiet li jixbhu u huma bazati fuq l-Att XV tal-1987. Infatt l-istess artikolu 6 ta’ dak l-att kien jitkellem dwar is-setghat tal-Kummissjoni. Issa f’dak l-artikolu 6 fil-parti finali tieghu kien jinghad “ u b’mod partikulari izda bla hsara ghall-generalita’ ta’ dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista’ tinvestiga dak l-ilment dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:…” Fl-Att VIII tal-1997 pero` kull ma jinghad hu “dwar kull wiehed min dawn li gejjin:..” u ghalhekk il-legislatur f’dan il-kaz kien aktar restrittiv. Il-lista imsemmija mill-legislatur hija wahda ta’ portata espressa u mhux wahda indikattiva ghalkemm naturalment trid issir l-interpretazzjoni gusta taghha kif infatti ser jinghad aktar l-isfel.

L-artikolu 6 (1) (a) jirreferi ghal hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici u ghalhekk mhux applikabbli ghar-rikorrent. L-artikolu 6 (1) (b) jitkellem dwar hatriet, promozzjonijiet, jew trasferimenti ta’ membri,

ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi… L-artikolu 6 (1) (c) jirreferi ghal dhul fl-impieg u hu manifest li ma jirrigwardax il-kaz in ezami. Lanqas ma hu applikabbli l-artikolu 6 (1) (d) li jitkellem dwar licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi.

"Ubi lex voluit dixit". Il-ligi ma tuzax kliem fis-sens li l-ilmenti indikati huma ezempji ta' ilmenti, izda huma ezattament l-ilmenti li fir-rigward taghhom dan it-Tribunal ghandu gurisdizzjoni.

Dan it-Tribunal iddecidida fuq diversi aspetti li jaqghu barra mill-kompetenza tieghu. Hekk ghamel fil-kaz ta' Joseph Barbara vs MedServ Limited deciz fl-10 ta' Mejju, 1999 li kien jirrigwarda **terminazzjoni ta' impieg** [ara wkoll Andrew Caruana vs Ministru tax-Xogholijiet Pubblici u Kostruzzjoni et deciza fit-2 ta' Frar, 1999, u Emmanuel Chircop vs Kap Kmandant tal-Forzi Armati deciza fl-24 ta' Gunju, 1999 **dwar terminazzjoni ta' impieg mill-Armata** (Art 5 (3) (a) ta' l-Att)]. Fil-kawza fl-ismijiet Godfrey Harnsworth vs Kalaxlokk Company Limited deciz 11 ta' Mejju, 1998 f'kaz li kien jikkoncerna **hlas ta' allowances mhux konnessi ma' xi hatra jew promozzjoni** it-Tribunal hass li ma kellux kompetenza. L-istess ghamel fil-kaz ta' Anthony Vella vs Kalxlokk Company Limited deciz fit-22 ta' Gunju, 1998 li kien jikkoncerna **Bonus kif ukoll allowances**, fil-kaz ta' Grezzju Sultana vs Mid-Med Bank Limited deciz fid-19 ta' Mejju, 1999 li kien jikkoncerna **telf ta' increments, fabbrikazzjoni ta' rapporti hziena fuq ir-rikorrent, cahda ta' allowances, divjett tar-rikorrent milli jsuq vetturi, u li r-rikorrent ma giex moghti overtime,** fil-kaz ta' J Schembri vs Air Malta deciz fit-3 ta' Marzu, 1999 li kien jikkoncerna **nuqqas ta' hlas ta' paga**, fil-kaz ta' Alfred Bajada nomine vs Direttur tal-Edukazzjoni deciza fl-20 ta' Ottubru, 1999 dwar **nuqqas ta' hlas ta' grant jew ghotja**, fil-kaz ta' Vincent Vassallo vs Kalaxlokk Company Limited deciz fid-19 ta' Ottubru, 1999 dwar **danni sofferti kawza ta' incident fuq ix-xoghol**, fil-kaz ta' Wistin Grech vs Direttur tal-Portijiet deciza fl-20 ta' Mejju, 1995 **dwar ordni ta' l-Awtorita' Marittima biex ir-rikorrent jorbot l-iskuna tieghu post iehor**, fil-kaz ta' George Debono vs Kap Kmandant vs

Forzi Armati ta' Malta deciz fit-28 ta' Ottubru, 1998 fil-parti li kienet tikkoncerna **l-ghoti ta' medalja**, fil-kaz ta' Kenneth Abela vs Chairman Malta Drydocks deciz fit-12 ta' Jannar, 1999, li kien jikkoncerna **kwistjoni dwar leave**,

Differenti hu l-kaz ta' **"Downgrading"** li ghalkemm ma jissemmix specifikament dan it-Tribunal qiesu bhal ta' kompetenza tieghu fil-kawza fl-ismijiet M. Micallef vs Malta Shipbuilding Company Limited deciza fl-4 ta' Marzu 1999 minhabba li dan hu l-oppost ta' promozzjoni. Differenti hu wkoll il-kaz ta' "**Constructive dismissal"** [ara Charles Azzopardi vs Selmun Company Limited deciza in parte fil-15 ta' Dicembru, 1997].

Fost dak li ssemma fil-kawza fuq riferita l-iktar interessanti hija proprju l-kawza fl-ismijiet Grezzju Sultana vs Mid-Med Bank Ltd ir-rikors 404/97 li specifikatament jitkellem dwar l-overtime u li dan jesorbita mill-kompetenza tat-Tribunal *ratione materiae*.

Illi mis-suespost jidher car illi effettivament it-talba tar-rikorrent hija wahda ghall-overtime u ghalhekk tesorbita mill-kompetenza tat-Tribunal u ghal dawn il-motivi jilqa' l-eccezzjoni tal-intimat.

Minhabba n-natura tal-kaz, spejjez bla taxxa.